

WORKSHOP – PHƯƠNG PHÁP ĐÀO TẠO TÍCH CỰC TRONG GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Nguyễn Thị Thuận¹, Quan Minh Phương²

¹Học viện Dân tộc

²Khoa Kinh tế - Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

Tóm tắt: Bài viết này khám phá việc sử dụng hội thảo như một phương pháp giảng dạy tích cực trong giáo dục đại học hiện đại. Trong bối cảnh chuyển dịch sang mô hình học tập dựa trên năng lực và tập trung vào sự sáng tạo, hội thảo nổi bật nhờ phương pháp tiếp cận thực tiễn và khả năng thúc đẩy sự tham gia, hợp tác và giải quyết vấn đề của sinh viên. Nghiên cứu xem xét các mô hình hội thảo đã được triển khai tại một số trường đại học lớn ở Việt Nam như Đại học Quốc gia Hà Nội, Trường Đại học Bách khoa Hà Nội, Học viện Ngoại giao, và Trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh. Các kết quả thực tiễn cho thấy hiệu quả của hội thảo trong việc gia tăng mức độ tham gia của sinh viên, cải thiện kỹ năng mềm và xây dựng cộng đồng học tập. Tuy nhiên, vẫn còn một số thách thức như cơ sở vật chất hạn chế, thời khóa biểu cứng nhắc và sự không đồng đều về năng lực của giảng viên trong việc tổ chức hội thảo. Bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của hội thảo trong môi trường giáo dục đại học hiện đại, bao gồm đào tạo giảng viên, xây dựng chính sách hỗ trợ, tích hợp công nghệ và thiết lập quan hệ đối tác với doanh nghiệp. Những chiến lược này nhằm thể chế hóa hội thảo như một phương pháp sư phạm cốt lõi, phù hợp với mục tiêu giáo dục hiện đại: ứng dụng thực tiễn, học tập liên ngành và lấy người học làm trung tâm.

Từ khóa: Hội thảo trong giáo dục đại học, phương pháp giảng dạy tích cực, đổi mới trong giáo dục đại học Việt Nam.

WORKSHOP – AN ACTIVE TRAINING METHOD IN CONTEMPORARY HIGHER EDUCATION

Nguyen Thi Thuan¹, Quan Minh Phuong²

¹Academy for Ethnic Minorities

²Faculty of Economics – Hanoi University of Natural Resources and Environment

Abstract: This paper explores the workshop as an active teaching method in contemporary higher education. Amid the shift toward competency-based and creativity-focused learning, workshops stand out for their practical approach and their capacity to encourage student engagement, collaboration, and problem-solving. The study reviews various workshop models implemented at major Vietnamese universities, including Vietnam National University, Hanoi University of Science and Technology, the Diplomatic Academy of Vietnam, and Ho Chi Minh City University of Education. Real-world outcomes highlight the effectiveness of workshops in increasing student participation, improving soft skills, and fostering learning communities. However, challenges remain, such as limited infrastructure, rigid class schedules, and inconsistencies in faculty competence for organizing workshops. The article proposes several solutions to enhance the effectiveness of workshops in modern higher education settings, including faculty training, establishing supportive policies, integrating technology, and building partnerships with businesses. These stInnovation in Vietnamese Higher Education strategies aim to institutionalize workshops as a core pedagogical method that aligns with the goals of modern education: practical application, interdisciplinary learning, and student-centered instruction.

Keywords: Workshops in Higher Education, Active Teaching Methods, Innovation in Vietnamese Higher Education

Nhận bài: 10/06/2025

Phản biện: 08/07/2025

Duyệt đăng: 14/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, giáo dục đại học Việt Nam đang đứng trước yêu cầu cấp thiết phải đổi mới toàn diện nhằm đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, có năng lực thích ứng và hội nhập quốc tế. Một trong những nội dung trọng tâm là đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính chủ động, tích cực và khả năng thực hành của người học. Nghị quyết 29-NQ/TW (2013) và Thông tư 17/2021/TT-BGDĐT đã nhấn mạnh vai trò của các phương pháp dạy học tích cực như học theo dự án, trải nghiệm, học tập cộng tác và giải quyết vấn đề.

Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy việc chuyển đổi từ dạy học truyền thống sang phương pháp tích cực còn gặp nhiều khó khăn. Theo thống kê của Bộ Giáo dục và Đào tạo năm học 2022–2023, tỷ lệ giảng viên đại học áp dụng phương pháp dạy học tích cực mới chỉ đạt dưới 30%. Nguyên nhân chính là do hạn chế về cơ sở vật chất, thiếu công cụ hỗ trợ hiện đại và thiếu mô hình triển khai hiệu quả để nhân rộng.

Trước thực trạng đó, workshop – một hình thức dạy học theo nhóm nhỏ, lấy người học làm trung tâm, nhấn mạnh sự tương tác, thảo luận và thực hành – được đánh giá là phương pháp hiệu quả

để nâng cao chất lượng dạy học. Workshop không chỉ giúp sinh viên chủ động kiến tạo tri thức mà còn gắn kết lý thuyết với thực tiễn, phát triển tư duy phản biện và kỹ năng hợp tác. Bài viết lựa chọn chủ đề “Workshop – phương pháp đào tạo tích cực trong giáo dục đại học hiện nay” nhằm làm rõ khái niệm, đặc điểm, vai trò và các mô hình triển khai workshop; đồng thời đề xuất các khuyến nghị tổ chức workshop như một giải pháp đổi mới dạy học theo hướng phát triển năng lực.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm workshop trong giáo dục

Workshop trong giáo dục được hiểu là hình thức tổ chức dạy học theo nhóm nhỏ, nơi người học tham gia trải nghiệm, thảo luận, thực hành và giải quyết vấn đề dưới sự hướng dẫn của giảng viên hoặc chuyên gia. Không chỉ là buổi chia sẻ kiến thức, workshop còn là phương pháp giáo dục tích cực, giúp phát triển năng lực người học thông qua sự chủ động, hợp tác và phản biện. Workshop hướng tới xử lý một chủ đề cụ thể, khuyến khích sinh viên trao đổi, phản biện để kiến tạo tri thức và rèn luyện kỹ năng mềm trong môi trường học tập tương tác mở.

Theo Kolb (1984), workshop thuộc mô hình học tập trải nghiệm, trong đó người học học từ hành động và hành động để học. Quá trình này diễn ra theo chu trình bốn bước: trải nghiệm – phản hồi – khái quát hóa – áp dụng.

Workshop có bốn đặc điểm nổi bật. Thứ nhất, tính tương tác cao, thể hiện qua sự trao đổi hai chiều giữa giảng viên và sinh viên, cũng như giữa sinh viên với nhau. Thứ hai, chú trọng thực hành, thông qua các tình huống gắn với thực tiễn. Thứ ba, phát huy tính chủ động của người học, tạo cơ hội cho họ đề xuất giải pháp và đóng góp vào tiến trình học tập. Thứ tư, tập trung vào giải quyết vấn đề nhằm phát triển tư duy phản biện và kỹ năng ra quyết định.

Workshop là một phương pháp dạy học mở và linh hoạt, phù hợp với định hướng phát triển năng lực người học trong giáo dục đại học hiện đại. Đặc biệt, trong bối cảnh đào tạo sinh viên dân tộc thiểu số, workshop giúp tăng sự hấp dẫn của bài học, đồng thời góp phần xây dựng môi trường học tập thân thiện, bình đẳng và phát triển toàn diện.

2.2. Các mô hình tổ chức workshop

Sự phát triển của phương pháp dạy học tích cực cùng với tiến bộ của công nghệ giáo dục đã dẫn đến sự đa dạng hóa các mô hình workshop trong giáo dục đại học. Tùy theo mục tiêu đào tạo và đặc điểm người học, các mô hình workshop có

thể được triển khai linh hoạt, phổ biến hiện nay gồm: workshop truyền thống, workshop tích hợp công nghệ, workshop theo định hướng năng lực và workshop theo dự án.

Workshop truyền thống được tổ chức theo hình thức gặp mặt trực tiếp, thường diễn ra trong lớp học hoặc hội trường nhỏ. Mô hình này tạo điều kiện thuận lợi cho tương tác trực tiếp, quan sát, phản hồi và điều tiết hoạt động nhóm. Tuy nhiên, hạn chế của hình thức này là quy mô nhỏ, phụ thuộc vào điều kiện không gian, thời gian và khó mở rộng nếu không có sự chuẩn bị kỹ lưỡng.

Workshop tích hợp công nghệ tận dụng các nền tảng trực tuyến như Zoom, Google Meet và công cụ hỗ trợ như Padlet, Mentimeter, Canva... giúp tổ chức hoạt động từ xa, linh hoạt về thời gian và không gian. Mô hình này đặc biệt phù hợp với sinh viên dân tộc thiểu số và các nhóm học tập đa địa phương. Ngoài ra, công nghệ hỗ trợ lưu trữ sản phẩm học tập, theo dõi tiến trình và đánh giá hiệu quả. Tuy nhiên, mô hình này đòi hỏi giảng viên và người học có kỹ năng công nghệ và hạ tầng kỹ thuật phù hợp.

Workshop theo định hướng năng lực chú trọng phát triển các nhóm năng lực như giao tiếp, tư duy phản biện, giải quyết vấn đề, công nghệ thông tin... Thường được tổ chức theo chuỗi chủ đề gắn kết lý thuyết với thực hành, mô hình này phù hợp với sinh viên năm nhất hoặc người học có ít kinh nghiệm học tập học thuật, đặc biệt là sinh viên dân tộc thiểu số.

Workshop theo dự án (PBL) yêu cầu người học hợp tác giải quyết một vấn đề thực tiễn trong thời gian dài, trình bày sản phẩm cuối cùng tại phiên workshop tổng kết. Mô hình này phát huy cao độ tư duy sáng tạo, tinh thần khởi nghiệp và kỹ năng tự học – rất phù hợp với ngành học liên ngành và gắn kết cộng đồng.

Như vậy, tổ chức workshop trong giáo dục đại học ngày càng đa dạng và hiệu quả. Với các cơ sở đào tạo đặc thù như Học viện Dân tộc, kết hợp linh hoạt giữa các mô hình workshop sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và phù hợp với nhu cầu đào tạo trong bối cảnh đổi mới hiện nay.

2.3. Vai trò của workshop trong giáo dục đại học

Trong bối cảnh giáo dục đại học chuyển từ định hướng truyền thụ kiến thức sang phát triển năng lực toàn diện của người học, các phương pháp dạy học tích cực như workshop ngày càng khẳng định vai trò thiết yếu. Không chỉ là một hình thức tổ chức hoạt động học tập mang tính đổi mới, workshop còn đóng vai trò như một phương

tiện giáo dục toàn diện, góp phần hình thành tư duy phản biện, rèn luyện kỹ năng mềm và kết nối học tập với thực tiễn đời sống.

2.3.1. Nâng cao tính tích cực, sáng tạo của sinh viên

Workshop tạo điều kiện để người học chủ động tham gia vào quá trình chiếm lĩnh tri thức thông qua trải nghiệm, thảo luận, và phản biện. Không giống như bài giảng truyền thống – nơi sinh viên thường tiếp nhận thông tin một chiều – workshop yêu cầu sinh viên chuẩn bị trước, tương tác trong và phản tư sau buổi học. Nhờ đó, sinh viên không chỉ tiếp nhận kiến thức mà còn kiến tạo tri thức mới thông qua trải nghiệm và hợp tác.

Đối với sinh viên dân tộc thiểu số – nhóm thường có tâm lý dè dặt, ít phát biểu – môi trường học tập mở của workshop giúp các em từng bước vượt qua rào cản tự ti, phát triển năng lực thể hiện bản thân. Quan sát thực tiễn tại Học viện Dân tộc cho thấy, trong các buổi workshop về kỹ năng giao tiếp, khởi nghiệp hay phát triển cộng đồng, sinh viên thể hiện sự hứng thú, chủ động nêu quan điểm và tham gia giải quyết tình huống học tập một cách tích cực hơn so với các giờ học truyền thống.

2.3.2. Rèn luyện kỹ năng mềm

Workshop là môi trường lý tưởng để phát triển các kỹ năng mềm – nhóm kỹ năng ngày càng được đánh giá cao trong thị trường lao động hiện đại. Tùy theo thiết kế cụ thể, mỗi workshop có thể rèn cho sinh viên nhiều kỹ năng như: thuyết trình, tư duy phản biện, làm việc nhóm, quản lý thời gian, giải quyết vấn đề và đàm phán.

Chẳng hạn, trong workshop “Tư duy khởi nghiệp cho sinh viên dân tộc thiểu số” do Câu lạc bộ Khởi nghiệp Học viện Dân tộc tổ chức năm 2024, sinh viên được chia nhóm để cùng xây dựng ý tưởng kinh doanh phù hợp với điều kiện địa

phương. Các nhóm phải trình bày, bảo vệ ý tưởng trước ban giám khảo, qua đó rèn luyện khả năng trình bày logic, làm việc nhóm hiệu quả và tự tin thể hiện bản thân – những kỹ năng thường khó đạt được trong các giờ học lý thuyết.

2.3.3. Kết nối học thuật với thực tiễn

Một trong những điểm nổi bật của workshop là khả năng gắn kết tri thức hàn lâm với bối cảnh thực tiễn, giúp sinh viên hiểu rõ ý nghĩa ứng dụng của các nội dung được học. Thay vì học lý thuyết một cách tách rời, sinh viên được đặt vào các tình huống cụ thể – có thể là giả định hoặc có thật – để vận dụng kiến thức đã học vào giải quyết vấn đề.

Tại Học viện Dân tộc, một số workshop được tổ chức dưới hình thức lồng ghép hoạt động cộng đồng (service-learning), như: xây dựng mô hình truyền thông phòng chống bạo lực học đường, tổ chức hoạt động giao lưu văn hóa dân tộc, tư vấn hướng nghiệp tại địa phương. Những hoạt động này không chỉ giúp sinh viên vận dụng kiến thức chuyên ngành mà còn tạo cảm hứng học tập, ý thức trách nhiệm xã hội và tình yêu đối với cộng đồng mình đang sống.

2.4. Thực trạng tổ chức workshop tại một số cơ sở đào tạo đại học ở Việt Nam

Trong những năm gần đây, tổ chức workshop đã trở thành một trong những hoạt động học thuật và ngoại khóa phổ biến tại nhiều trường đại học trên cả nước. Đây là phương pháp ứng dụng học tập hiệu quả, giúp tăng cường kỹ năng mềm, kết nối giữa người học và chuyên gia, đồng thời khơi gợi hứng thú học tập và sáng tạo cho sinh viên.

2.4.1. Một số mô hình đã triển khai

Tổng hợp từ trang web chính thống của các đơn vị đào tạo tại Việt Nam hiện nay, bảng biểu đã thống kê các nội dung, tần suất, đơn vị tổ chức workshop tính đến tháng 7 năm 2025

Trường đại học	Mô hình workshop tiêu biểu	Đối tượng tham gia	Tần suất tổ chức	Đơn vị tổ chức phối hợp
ĐH Quốc gia Hà Nội	Chuỗi workshop “Tư duy phản biện và đổi mới sáng tạo” gắn với các ngành đào tạo	Sinh viên các khoa	Hàng tháng	Trung tâm Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo
ĐH Bách khoa Hà Nội	Workshop “STEM & Start-up” dành cho sinh viên kỹ thuật và công nghệ	Sinh viên kỹ thuật	Học kỳ/lần	CLB sinh viên nghiên cứu khoa học

Học viện Ngoại giao	Workshop “Kỹ năng đàm phán quốc tế”, “Mô phỏng Liên Hợp Quốc” (MUN)	Sinh viên các hệ đào tạo	Theo đợt	Khoa Quan hệ quốc tế, các đối tác quốc tế
ĐH Sư phạm TP.HCM	Workshop “Phương pháp giảng dạy tích cực”, “Kết nối văn hóa và giáo dục cộng đồng”	Sinh viên ngành giáo dục	Học kỳ/lần	Khoa Giáo dục, Trung tâm hỗ trợ SV
Học viện Dân tộc	Workshop “Bản sắc văn hóa, kết nối vươn xa”, “Sắc màu văn hóa, khơi nguồn kinh doanh”.	Sinh viên ngành Kinh tế giáo dục vùng DTTS	2 lần/học phần Các DTTS Việt Nam	Giảng viên và sinh viên học học phần “Các dân tộc thiểu số Việt Nam”

Nguồn: Tổng hợp từ các website chính thức của các trường đại học, truy cập tháng 7/2025

2.4.2. Các kết quả ghi nhận từ thực tế

Các workshop được tổ chức tại các trường đại học, cơ sở giáo dục đại học đã mang lại nhiều hiệu quả tích cực:

Tăng sự tham gia chủ động của sinh viên: Từ việc là người nghe bị động trong lớp học, sinh viên chuyển sang vai trò người tham gia chủ động, tích cực trong trao đổi và thảo luận.

Cải thiện chất lượng học tập: Qua các hoạt động thực hành, thảo luận nhóm, sinh viên được vận dụng kiến thức vào thực tiễn, giúp ghi nhớ và hiểu sâu hơn.

Hình thành cộng đồng học tập: Các workshop trở thành không gian mở để sinh viên cùng chia sẻ, học hỏi, tạo nên các nhóm học tập và dự án hợp tác.

2.4.3. Những khó khăn, hạn chế

Hạn chế về cơ sở vật chất: Nhiều trường còn thiếu không gian linh hoạt hoặc trang thiết bị hiện đại để phục vụ cho hoạt động workshop.

Năng lực tổ chức của giảng viên: Không phải giảng viên nào cũng được đào tạo hoặc có kinh nghiệm trong tổ chức workshop theo phương pháp tích cực, lấy người học làm trung tâm.

Khung thời gian học tập chưa linh hoạt: Việc sắp xếp thời gian tổ chức workshop thường khó khăn do lịch học chính của các khóa không trùng nhau.

Chính sách khuyến khích chưa rõ ràng: Một số trường chưa có cơ chế đánh giá, công nhận kết quả từ workshop như một phần của quá trình đào tạo chính thức, làm giảm động lực tổ chức và tham gia.

2.5. Đề xuất giải pháp đưa hoạt động workshop là phương pháp giáo dục đại học hiện nay

Nhận thức và chính sách: Đưa workshop vào chương trình đào tạo như một phương pháp học tập tích cực. Các cơ sở đào tạo cần xem workshop không chỉ là hoạt động ngoại khóa mà là một phần quan trọng của tiến trình đào tạo, nhất là trong các học phần kỹ năng, nghiên cứu ứng dụng, thực hành nghề nghiệp.

Xây dựng chính sách công nhận kết quả workshop: Có thể tích lũy tín chỉ hoặc chấm điểm quá trình học tập thông qua mức độ tham gia, sản phẩm học thuật, kỹ năng thể hiện trong workshop.

Đào tạo giảng viên và cán bộ hỗ trợ: Tập huấn giảng viên về kỹ năng thiết kế và điều phối workshop. Cần có các khóa bồi dưỡng chuyên sâu để giảng viên nắm bắt được cách tổ chức, dẫn dắt, đánh giá hoạt động workshop hiệu quả.

Thành lập đội ngũ hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật: Các trung tâm hỗ trợ học tập, trung tâm đổi mới sáng tạo nên có đội ngũ chuyên trách hỗ trợ giảng viên về kỹ thuật, thiết kế nội dung, truyền thông và đánh giá.

Cơ sở vật chất và công nghệ: Thiết kế các phòng học mô hình workshop với bàn ghế di động, hệ thống trình chiếu hiện đại, trang bị mạng ổn định để hỗ trợ học tập kết hợp trực tiếp và trực tuyến.

Ứng dụng công nghệ hỗ trợ tổ chức workshop: Các nền tảng như Zoom, Microsoft Teams, Padlet, Mentimeter... có thể tích hợp để tổ chức workshop hiệu quả, nhất là với sinh viên các lớp đông hoặc học trực tuyến.

Hợp tác với doanh nghiệp, chuyên gia: Mời doanh nghiệp, chuyên gia thực tiễn tham gia tổ chức workshop giúp tăng tính ứng dụng và tạo cơ hội trải nghiệm nghề nghiệp cho sinh viên.

Tổ chức workshop theo định hướng giải quyết vấn đề thực tiễn: Thay vì lý thuyết hóa, workshop nên gắn với các tình huống thực tiễn, dự án cộng đồng hoặc khởi nghiệp để sinh viên có động lực tham gia và phát triển năng lực toàn diện.

Truyền thông và lan tỏa mô hình: Các trường nên tổng hợp và công bố các mô hình workshop thành công để nhân rộng, học hỏi lẫn nhau.

Khuyến khích sinh viên và giảng viên chia sẻ trải nghiệm: Việc truyền thông hiệu quả sẽ giúp thay đổi nhận thức, thúc đẩy tinh thần học tập chủ động trong cộng đồng học thuật.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh giáo dục đại học Việt Nam chuyển mình theo hướng hiện đại, lấy người học làm trung tâm, việc đổi mới phương pháp giảng dạy là yêu cầu tất yếu. Bài viết tập trung phân tích workshop như một phương pháp giáo dục tích cực, thúc đẩy sự tham gia chủ động, phát triển tư duy, giao tiếp và năng lực giải quyết vấn đề cho sinh viên. Workshop không chỉ đóng vai trò hỗ trợ giảng dạy mà còn dần trở thành cầu nối

chính trong đào tạo, nhất là trong các học phần thực hành, nghiên cứu ứng dụng, kỹ năng mềm và khởi nghiệp.

Nghiên cứu đã tổng hợp các mô hình workshop tiêu biểu tại nhiều cơ sở đào tạo như Đại học Quốc gia Hà Nội, Bách khoa Hà Nội, Học viện Ngoại giao, Đại học Sư phạm TP.HCM, Học viện Dân tộc. Các mô hình thể hiện sự đa dạng về nội dung và hình thức, gắn kết chặt chẽ với thực tiễn nghề nghiệp, cộng đồng và đổi mới sáng tạo. Workshop giúp nâng cao tính chủ động, hình thành cộng đồng học tập, và tăng cường kết nối giữa nhà trường với doanh nghiệp, xã hội.

Tuy nhiên, việc áp dụng workshop vẫn gặp nhiều rào cản như cơ sở vật chất hạn chế, thiếu giảng viên có chuyên môn, thời khóa biểu cứng nhắc và chính sách hỗ trợ chưa rõ ràng. Với sinh viên dân tộc thiểu số, những khó khăn này càng lớn hơn do thiếu nguồn lực và điều kiện tiếp cận.

Bài viết kiến nghị cần sớm tích hợp workshop vào chương trình chính thức, đồng thời hoàn thiện hạ tầng, đào tạo giảng viên, mở rộng không gian học tập, kết nối cộng đồng và doanh nghiệp, ứng dụng công nghệ. Tương lai, các nghiên cứu nên đi sâu đánh giá hiệu quả workshop theo từng ngành, nhóm sinh viên và định hướng giáo dục hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Bá Hoành (2016), *Thiết kế hoạt động học qua workshop*, Tạp chí Giáo dục.
2. Nguyễn Văn Cường (2020), “Ứng dụng mô hình workshop trong giảng dạy đại học”, *Tạp chí Thiết bị Giáo dục*, Số 264.
3. Kolb, D. A. (1984), *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), Thông tư số 17/2022/TT-BGDĐT về đổi mới phương pháp và kiểm tra đánh giá trong đào tạo đại học.